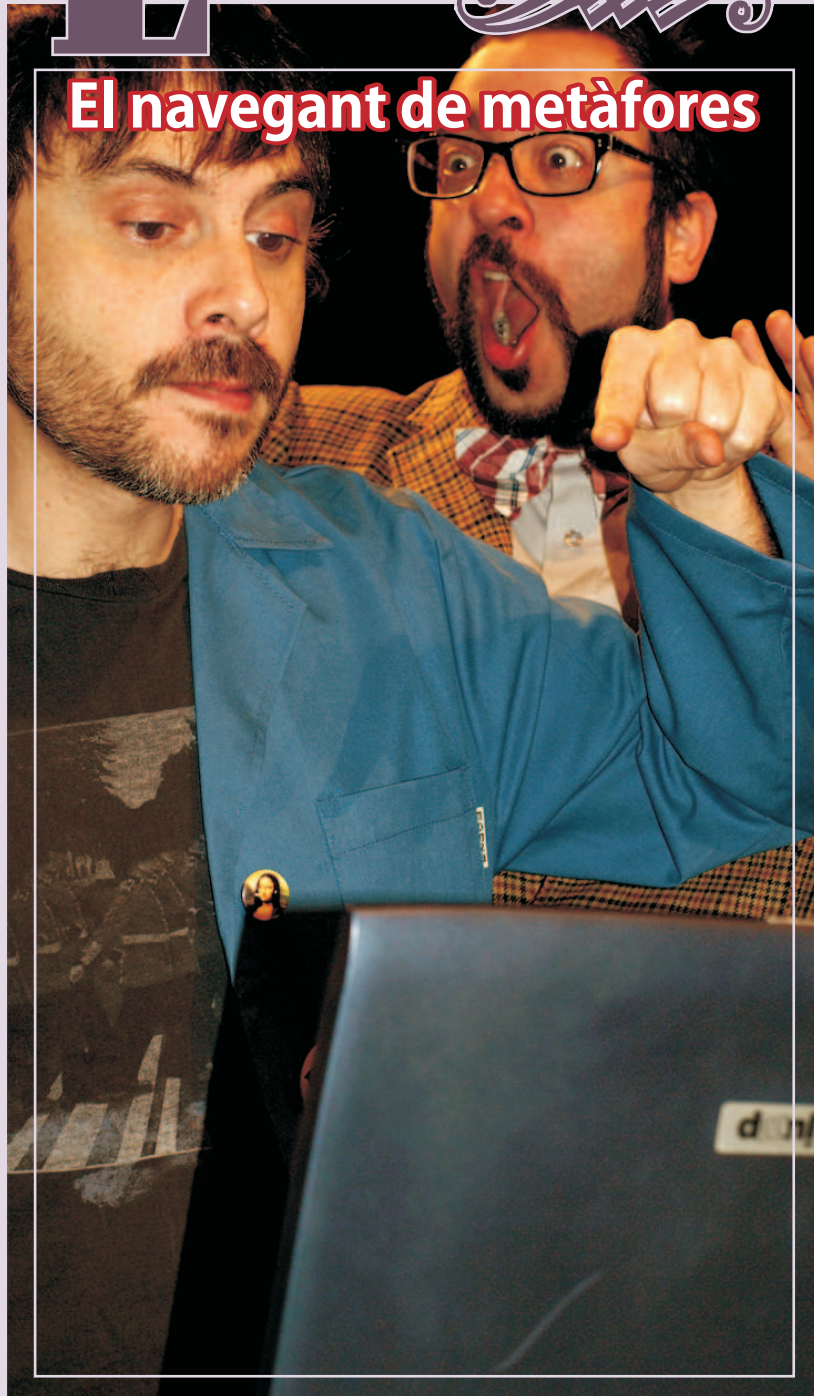

la dependent

Sr. **L**etraferida^{2.0}

El navegant de metàfores

quadern didàctic
una proposta lúdico-didàctica de

EL ABANICO
GRUP DE DIDÀCTICA DE TEATRE

VÍCTOR LATORRE
FRANCESC LÓPEZ
MARIO MANEZ
PILAR MARTÍNEZ

*Il·lustració i
maquetació*

Melchor Mombo

Company

Introducció

“Poesia és la unió de dues paraules que hom mai no pensà que pogueren ajuntar-se, i que formen alguna cosa quasi misteriosa”
Federico García Lorca

Sr. Llettraferida 2.0 *El navegant de metàfores*

Amb el present quadern hem pretès oferir al professorat que acudeix al teatre amb el seu alumnat un instrument de treball, de forma que l'assistència a la representació siga una experiència amb la qual els escolars adquirisquen coneixements i despleguen les seues capacitats, tant les de percepció i atenció, a través de l'observació directa de l'espectacle, com les creatives, realitzant les activitats lúdiques o literàries que el professorat els pot proposar.

El full de l'alumne que es facilita a cadascun dels assistents el dia de la representació té com a finalitat atraure la seua atenció sobre diversos aspectes de l'obra: recordar la història o els personatges i despertar la seua creativitat escenogràfica convidant-lo a dibuixar l'espai que recorda i, fins i tot, el que imagina.

Es tracta de nou d'una obra de teatre, en format conferència, que segueix les línies de 'El Sr. Llettraferida'. En companyia dels actors, els espectadors fan un recorregut per la història de la literatura valenciana des

dels orígens, especialment en el tram que va des de la Renaixença fins al segle XX. L'espectacle no pretén aprofundir en els aspectes històrics de la literatura sinó animar-nos a recordar autors i títols que han estat significatius durant aquest llarg recorregut literari. La finalitat no és altra que, de manera amena i divertida, animar a la lectura dels nostres autors.

Com les edats a les que va dirigit l'espectacle són ben diverses, en el present quadern hem confeccionat activitats per als més menuts, que poden resultar molt simples per als majors i, a l'inrevés, activitats que poden resultar difícils per als més xicotets. És per això que recomanem al professorat que seleccione aquelles pràctiques que s'ajusten més a l'edat i als interessos del seu alumnat.

Finalment, és interessant educar l'alumnat en el fet d'anar al teatre; sovint és la seua primera vegada i convé explicar i treballar amb ells quines són les regles del bon espectador i aprofitar l'esdeveniment per tal de despertar la curiositat i observar l'entorn.

EL ABANICO
GRUP DE DIDÀCTICA DE TEATRE

VÍCTOR LATORRE
FRANCESC LÓPEZ
MARIO MANÉZ
PILAR MARTÍNEZ

Index

I- DOCUMENTACIÓ

- 1.1- L'obra
- 1.2- L'autor
- 1.3- La companyia
- 1.4- Fitxa tècnica i artística
- 1.5- Webs d'interés

II- ABANS D'ANAR AL TEATRE

- 2.1- Ets divertit...o més bé avorrit?
- 2.2- Diàleg de mirades.
- 2.3- Qui té el meu llibre?
- 2.4- Pluja d'idees
- 2.5- Anem al teatre. Decàleg del bon espectador

III.- DESPRÉS D'ANAR AL TEATRE

- 3.1.- Vint de vint de literatura
- 3.2.- La crònica del rei Jaume I
- 3.3.- Ai, amor!
 - 3.3.1.- La cobla de les contradiccions
 - 3.3.2.- Una aventura perillosa?

3.4.- L'encreuat 2.0

- 3.5.- La volta al món d'un gran novel·lista
- 3.6- Les arts de pesca de Carles Salvador
- 3.7- "Carlets", vaixell de joguina
- 3.8- Un cal·ligrama i un poema
- 3.9- Escrivim una rondalla a la manera del Mestre
- 3.10- Quatre grups, quatre rondalles a escena
- 3.11- La imatge dels nostres escriptors
- 3.12- L'escriptor ocult
- 3.13- L'autor i l'obra
- 3.14- Uns títols molt repetits.

IV.- PER ANAR MES LLUNY

- 4.1- L'auca de la Serpota de l'Albufera
- 4.2- El carrers dels escriptors
- 4.3- El poema i la màquina teatral

IV.- SOLUCIONS

I- Documentació

1.1- L'obra

Lletraferida 2.0 és un espectacle adreçat a escolars del tercer cicle de Primària i del primer de la Secundària. L'espectacle continua el recorregut divertit i entretingut per la literatura valenciana que dos personatges ben distints, el conferenciant Sr. Lletraferida, un especialista en literatura valenciana, i un mosso de biblioteca varen iniciar partint del segle XII i que es va detenir en acabar el segle XVI, el nostre Segle d'Or.

De nou retrobem estos dos personatges tan particulars que ens duren de la seua mà fins acabar el segle XX.

Però, què sap un mosso de biblioteca de literatura valenciana? I no tan sols es tracta del que sap, sinó d'allò que és capaç de transmetre! S'atrevirà a competir amb un dels més famosos estudiosos del tema... o realment la seua inopinada actitud amaga algun misteri no revelat que tot aquest rebombori camufla? Preguntes sense resposta? Tal volta sí, tal volta no. Com tot en la vida, depén del color del vidre amb què ho mires.

Per què penses el que penses del tema? La veritat és que l'encontre entre dos personatges tan distints, el Sr. Lletraferida, un home erudit, i el mosso de la biblioteca on ha de donar una conferència, es pot catalogar de sorprenent i poc avorrit.

Els actors se serveixen del joc per provocar les rialles, juguen a ser personatges, recorden i repassen les pàgines i els autors més significatius de la nostra literatura: Jaume I i la seua Crònica, Ausiàs March, Joanot Martorell i la novel·la de cavalleries Tirant lo Blanc... A poc a poc, els dos personatges estiren d'un fil invisible, que sembla aquell altre amb què teixia Ariadna, per

arribar a Blasco Ibáñez, Teodor Llorente, Escalante, Bernat i Baldoví... i, posteriorment, a les insignes figures del segle XX, des de Carles Salvador o d'Enric Soler i Godes, fins a la personificació dels més grans Joan Fuster i Vicent Andrés Estellés o la recreació de les rondalles reunides pel gran Enric Valor. Tota una colla d'autors destacats que, en general, recuperaren la nostra llengua per al registre literari i per a la creació harmònica del millor patrimoni que podien llegar-nos amb la seua literatura. La poesia, la novel·la, el teatre i l'assaig, fets en valencià, tornaven a ser part d'un gran patrimoni cultural dels valencians.

1.2- L'autor

Jordi Peidro és un caçador de somnis que dedica el temps lliure que li proporciona esta activitat a escriure i dibuixar tebeos com El ojo africano o Al Azraq, escriure teatre com ara El segrest de S.M., premi ciutat d'Alcoi de teatre 1996. També escriu curtmetratges, guions per a llargs o prepara projectes per a televisió.

Com a docent ha impartit classes d'il·lustració i disseny aplicat a la fotografia a l'Escola d'Art de València i tallers de còmic i il·lustració en col·legis i institucions de la Comunitat Valenciana.

Jordi, a més, ha estat director artístic a Terra Natura i ha dissenyat tot el que envoltava la presència de la Cavalcada d'Alcoi a Fitur 2009, o l'espectacle de "Les nits de l'Oceanogràfic" al 2011 i 2012. També escriu i il·lustra contes, llibres de text, així com escenografies, publicitat, imatge corporativa, exposicions...

Actualment prepara projectes de còmics per al mercat francès, continua escrivint guions per a La Dependent amb les conferències del Sr. Lletraferida i avança amb una novel·la de gènere negre titulada “La Herencia del Mar”.

1.3.- La companyia

La companyia teatral alcoiana La Dependent data de 1997, any en què Pep Cortés i un equip de joves actors varen obrir una via teatral professional amb l'aspiració d'incidir en la societat valenciana. Al llarg de quasi dues dècades, el grup s'ha mantingut fidel a un projecte teatral a cavall entre la tradició i la modernitat.

En una primera etapa es van muntar espectacles singulars com, La Llegenda de Mariola o Les rondalles valencianes d'Enric Valor i ja amb el nom de La Dependent, en col·laboració amb diferents entitats i companyies, es van realitzar Miraclets de Dario Fo; Jaber el mameluc, i Ai, mare de Déu! de Dario Fo i Ximo Llorens.

Des del 1997 La Dependent inicia un temps de diversos espectacles que ja no es detindrà com Beatrius, El Botí, Teloneries, Ra-ta-ta-tà, Una teoria sobre això, Una de 4 formatges, La núvia de Gary Cooper de Pasqual Alapont. Còmplices, un monòleg d'Isabel-Clara Simó escrit per a Pep

Cortés. H2O sota la direcció de Pep Cortés. Espectacles musicals com Tupperware d'amor. Les dones de Lockerbie i Què fem de la mare? amb textos de Ximo Llorens i Va de bo! tot seguint amb el to crític i humorístic. El 2012 la companyia estrenà Bankabaret, un espectacle de creació col·lectiva necessari per als temps que ens ha tocat viure.

La vessant pedagògica

Ens interessa ressaltar en particular el treball pedagògic realitzat per La Dependent que el 1995 va estrenar L'aniversari de don Eduardo de Carles Pons, producció de la Sala Escalante i la Diputació de València que va aconseguir sis nominacions als Premis de les Arts Escèniques de la Generalitat Valenciana. En l'obra apreníem detalls sobre la vida i obra d'Eduard Escalante.

Amb L'infern de marta, un espectacle en coproducció amb la campanya Anem al Teatre 2007, un text dramàtic, adaptat de la novel·la homònima de Pasqual Alapont, que parla de la violència de gènere entre els adolescents.

El 2009 ens presentaren Eiximenis, el viatger de les mil paraules, coproduït amb l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. L'obra, dirigida per Pepa Miralles sobre un text adaptat per Jordi Peidro de l'obra Contes i Faules d'Eiximenis, permetia els nostres escolars descobrir la figura i l'obra de Francesc Eiximenis.

El 2012, amb El Sr. Lletraferida. L'amant de conrear les lletres, iniciaren un divertit recorregut per la literatura valenciana de la mà de dos personatges molt particulars. Aquest recorregut té continuïtat amb l'actual El Sr. Lletraferida 2.0. El navegant de les metàfores.

Des de 1989 la companyia duu a terme les representacions d'un espectacle de titelles de peu i vareta que data del 1890, El betlem de Tirisiti, patrimoni del poble d'Alcoi i una de les mostres més antigues en tot l'estat espanyol declarada "Bé d'Interès Cultural de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports" i que va obtenir el Guardó al Mèrit Cultural de la Generalitat Valenciana l'any 2004 i el Premi Nacional de Teatre de l'associació ASSITEJ 2006.

Des de 2006 La Dependent és companyia resident i gestora del Teatre Principal d'Alcoi. La majoria dels seus espectacles estan dirigits per Pep Cortés, Gemma Miralles o Pepa Miralles. Igualment, ha col·laborat amb la Universitat d'Alacant en la organització de la Mostra de Teatre Universitari celebrada a Cocentaina i al Teatre Principal d'Alcoi. Recentment ha obtingut el guardó de la Crítica de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (IIFV) en la modalitat d'arts escèniques i audiovisuals en reconeixement a la seua trajectòria i constant aposta per la dramatúrgia i els autors valencians.

1.4.- Fitxa tècnica i artística

Intèrprets: Jonatan García i Rubén Mira

Text: Jordi Peidro

Direcció: Pepa Miralles

Música: Panxi Vivó

Il·luminació: Luis Vélez

Ajundant de Producció: Lidia Miró

Comunicació: Miriam Espinós

Producció executiva: Joanfran Rozalén

1.5.- Webs d'interés

-Informació completa sobre la companyia i la seua trajectòria:

www.ladependent.com

-Per veure un vídeo de "El Sr. Llettraferida. L'amant de conrear les lletres".

* Taller de El Sr. Llettraferida:

<http://xurl.es/99ur1>

* Fragments d'altres representacions

<http://xurl.es/jblme>

<http://xurl.es/88dz7>

- El Sr. Llettraferida 2.0 El navegant de metàfores.

-Per baixar-se els quaderns didàctics de l'alumne i del professor:

Anar a la web www.ladependent.com i buscar en l'espai dedicat a l'espectacle "Sr. Llettraferida 2.0".

-Altres:

((completar amb altres adreces d'interés, relacionades amb l'obra i el grup, que pengeu finalment a la web)))

II- Abans d'anar al teatre

2.1- Ets divertit... o més bé avorrit?

Les persones, depenent del caràcter, solen ser més o menys simpàtiques, divertides... o, pel contrari, hi ha qui sempre està enfadat o, pitjor encara, hi ha qui no s'anima amb res.

I tu, consideres que la gent s'ho passa bé amb tu o ets una mica avorrit? Per si de cas encara no ho saps, et proposem este test que, de ben segur, et traurà de dubtes.

1.- Una vesprada de pluja, et trobes sol a casa i se'n va la llum: ni música, ni Internet, ni res de res.

a.- *Te'n vas al llit a dormir.*

b.- *Obris la nevera i et prepares un entrepà de tres pisos.*

c.- *T'aboques a la finestra, et poses a cantar i fas senyals amb una samarreta vella per entrar en contacte amb els veïns d'enfront.*

2.- Comences les vacances en una nova platja amb la teua família.

a.- *Et tanques a la teua habitació, endolles la Play i procures oblidar-te dels teus companys de classe dels que t'has lliurat a la fi.*

b.- *Baixes a la platja i comences a llegir.*

c.- *Vas directament cap a la mar i esgüites un grup de xics i xiques per tal d'entrar en contacte i fer amistat ràpidament.*

3.- Vas d'excursió amb els companys.

a.- *No, Déu meu, no pense anar-hi! Diré que els meus pares no m'han signat l'autorització.*

b.- *Espera que em deixen dormir els poca-solta.*

c.- *Ja porte preparada una tona d'acudits, pasta de dents i altres coses per fer bromes mentre la gent dorm.*

4.- Estàs jugant amb el teu grup d'amics o amigues

a.- *Com sempre, no m'agrada res del que em proposen.*

b.- *Jo m'adapte a qualsevol idea.*

c.- *Sempre ho he de pensar jo tot. Si no és per mi, estos ni es mourien de casa*

5.- En creuar un semàfor, topetes en el pas de zebra i et caus un bac contra el dur asfalt.

a.- *Et fas un cabdell pensant: "¡Terra, traga'm, quin quadre!"*

b.- *En arribar a casa, escrius una denuncia a l'ajuntament perquè del bac t'has trencat els pantalons.*

c.- *No et pots alçar de la rialla que t'entra i improvises una pallassada.*

Resultats:

* Si les teues respostes són majoria de a. Consulta amb el teu metge. A tu et passa alguna cosa, ets massa jove per a ser tan avorrit.

* Si les teues respostes són majoria de b. Xe, ets una persona molt pràctica i et fas a tot. Et falta gràcia, però... pots arribar a superar-te fàcilment.

* Si has aconseguit majoria de c. Et felicitem. Ets divertit, vas per la vida divertint la gent. Si t'ho proposes, aconseguiràs un lloc de relacions públiques en una multinacional.

Nota.- Este test no està homologat. No responem de la seua validesa científica. Així que, no et deprimisques ni et confies. Pren-t'ho amb sentit de l'humor.

2.2-Diàleg de mirades

“La cara és l'espill de l'ànima”, “hi ha mirades que maten”... Estes i altres frases semblants les sentim ben sovint en el llenguatge col·loquial i familiar; expressen la força i la importància del gest en la comunicació humana. El Sr. Llettraferida i el mosso, al llarg de l'obra, es creuen “mirades que parlen”.

- Us proposem un joc molt senzill, divertit i que vos proporcionarà una nova mirada per a observar els vostres amics i companys.

1. Col·loqueu-vos per parelles, un enfront d'un altre, i procureu mantenir el cos rígid.

2. Penseu una frase, una idea o una emoció senzilla, del tipus: hui estàs molt guapa; estic molt content; m'abellix jugar amb tu...

3. A continuació, li heu de transmetre eixa idea al company, però només amb l'expressió de la cara i mirant-lo fixament als ulls.

4. El company ha d'endevinar aproximadament el que li heu dit.

5. Després canvieu els papers.

- Una variant: un company enfront d'un grup expressa per mitjà de la cara una emoció i els altres han d'endevinar què està dient.

2.3- Qui té el meu llibre?

El joc teatral no requereix escenari ni saló. Simplement, en apartar les taules i cadires de l'aula, serà suficient per fer una activitat divertida però que demanarà l'atenció de tots i el llibre de valencià.

- Començarem caminant alegrement per l'espai amb el nostre llibre a les mans, canviant contínuament de direcció i intentant no topar mai

amb ningú.

- El professor dirà : STOP ! i tots es quedarem plantats com estàtues.

- El professor dirà : AU! i tots continuarem caminant.

- El professor dirà : LLIBRE ! i intercanviarem el llibre amb el company o la companya que estiga més a prop perquè no haurem de parar-nos.

El problema és que el professor dirà les paraules com voldrà, sense ordre, repetint-les...

Devem estar molt atents. Els llibres s'intercanviaran varies vegades i, quan el professor o professora pense que és hora d'acabar, dirà l'últim STOP! i quedarem quietes com estàtues.

- Comprovem el nostre llibre. El nostre? No, no és el nostre! Però..., qui té el nostre llibre?

- Per últim, repartim-nos els llibres perquè cadascú recupere el seu.

2.4.- Pluja d'idees.

Hem d'anar al teatre i el tema està relacionat amb la literatura valenciana i els seus escriptors. Però..., què sabem de la nostra literatura? A qui coneguem? Fem la prova.

- Davant la pissarra buida, el professor o la professora espera. Comencem a dir paraules relacionades amb el tema que s'escriuran a la pissarra desordenades, en filera..., com millor us parega. Valen, fins i tot, títols de llibres. En uns minuts, no quedarà un pam lliure, de segur que sabeu prou coses i molts noms famosos.

- Comentem junts els noms que hem apuntat.

- Per últim, triem a l'atzar quinze paraules i tractem de fer cadascú un text amb sentit.

2.5.-Anem al teatre. El decàleg del bon espectador

Al teatre, com a qualsevol altre espectacle, hi ha un codi de comportament que consisteix en unes normes que tots hem de conèixer i respectar. No es té la mateixa actitud veient la televisió a casa, en família, que quan estem rodejats d'altres persones i l'espectacle s'ofereix en directe.

Entre tots, feu una llista a la pissarra de les normes de comportament que segons vosaltres haurien de respectar-se en una representació teatral.

Copieu estes normes en el vostre quadern i després compareu-les amb el Decàleg del bon espectador que rebreu en assistir al teatre. Havíeu coincidit?

No us oblideu de posar-les en pràctica!

El dia de la representació, l'alumnat rebrà un full d'activitats que conté el decàleg. No obstant, avancem el seu contingut ací per a ús del professorat:

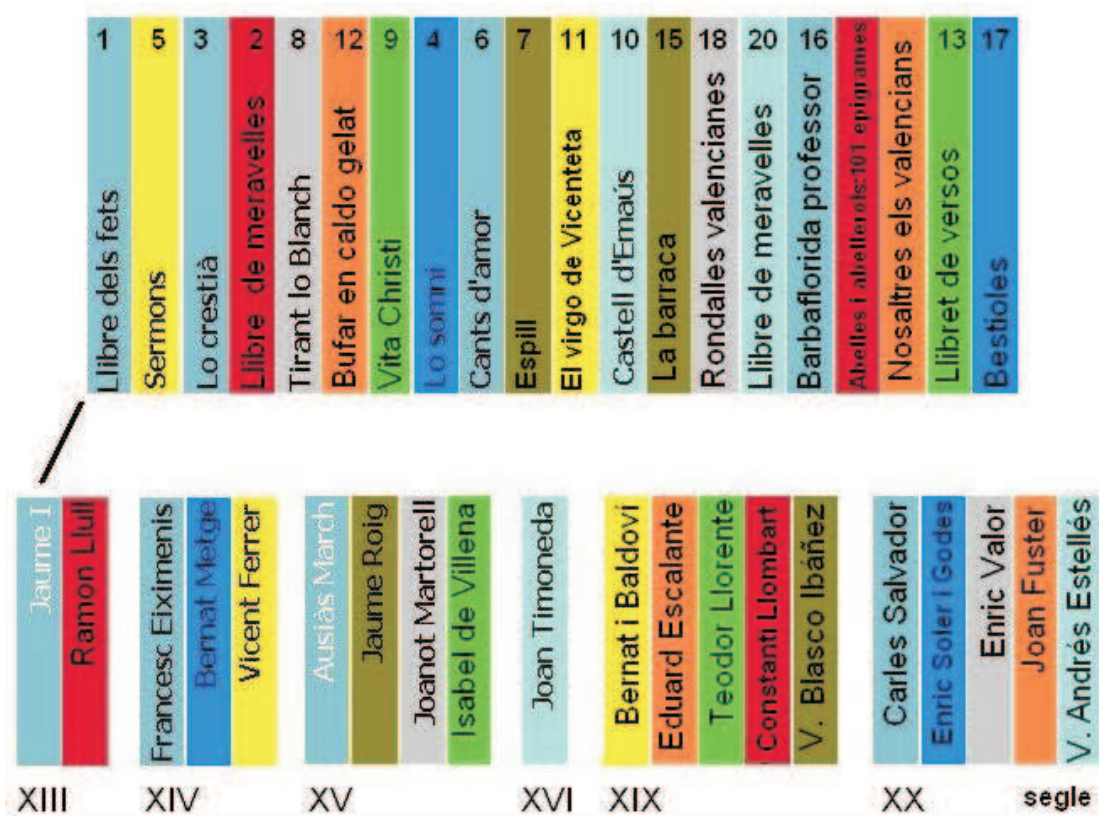
Decàleg del bon espectador

1. Informeu-vos bé de l'espectacle; de vegades el que un imagina no coincideix amb la realitat.
2. Heu de ser puntuals. Arribeu-hi almenys 15 minuts abans i tindreu temps de trobar el seient sense molestar.
3. Una volta comença l'espectacle, no abandoneu el seient. Si voleu anar al lavabo, feu-ho abans o després de la representació.
4. El silenci és indispensable. Els actors treballen per a vosaltres, no els destorbeu parlant o fent comentaris.
5. Aneu alerta amb els esternuts, la tos, les alarmes dels rellotges...
6. Apagueu els mòbils abans de començar la representació perquè els seus llums i les alarmes poden també molestar els actors i la resta del públic.
7. Per respecte als actors, no s'ha de menjar durant la representació.
8. Si l'obra no us agrada, a pesar dels esforços d'actors i creadors, no molesteu a la resta del públic. Guardeu silenci per respecte als companys i als que han fet possible la representació.
9. Una causa urgent pot fer-vos abandonar la sala. En este cas, procureu no fer soroll ni molestar a l'eixida.
10. L'aplaudiment, no els xiulits ni els crits, és la millor recompensa per als actors que ens han fet passar una estona agradable.

III- Després d'anar al teatre

3.1.- Vint de vint de literatura

Uneix les dues meitats de cada llibre per poder completar l'eix cronològic d'autors i obres que han destacat en la literatura valenciana.

3.2.- La crònica del rei Jaume I

Jaume I ens va contar la seua vida i batalles en el Llibre dels Fets. En la biografia vol demostrar-nos que era un rei guerrer i conqueridor, però que també era un rei humà.

- Llegiu l'adaptació que en va fer A. Garriga del passatge de la crònica en què Jaume I justifica el retard per conquerir la ciutat de

València amb una anècdota.

El rei En Jaume I volia conquerir el regne moro de València. Feia uns dies que el rei havia conquerit Borriana i tenia les tendes muntades a prop del poble, en una plana assolellada. Aquells dies precisament una oroneta va arribar-hi amb les seues companyes, li va agradar el lloc i s'hi quedà. Les tendes eren de colors molt vistosos; dalt dels pals que les aguantaven volaven gallarets

i al mig del campament hi havia la tenda reial, la més alta, la més bonica de totes.

L'oroneta, de seguida, se'n va enamorar i construí el niu al pal del mig. Les seues companyes, passant i repassant, tot era dir-li:

- No el faces allí... Les tendes són de roba... Qualsevol dia un cop de vent les arrabassarà...

Però ella, com si res. Volia el seu niu allí, allí, aferrat al pal més alt de la tenda més alta, sota un gallaret groc d'or amb ratlles vermelles, com una flama. Així és que hi va fer el niu, hi va pondre els ous, els va covar i en van nàixer les oronetes més vives que mai hàgeu vist. Ara, que la pobra oroneta no s'hi veia de feina, caçava les mosques i els mosquits a centenars, a milers, i vinga entaforar-los a les boques de les oronetes, sempre obertes de bat a bat.

Mentre l'oroneta s'afanyava pel menjar dels fills, el rei En Jaume es disposava per avançar cap a València. Va eixir de la tenda amb el casc lluent al cap, la capa de viatge damunt les espatlles i a punt per muntar a cavall, quan els servents van començar a desparar la tenda. Però la pobra oroneta, en sentir com sorollava el pal, va endevinar que tot aquell enrenou acabaria amb el seu niu i les seues oronetes. I començà a volar i xisclar... Aleshores, el vol desesperat de l'oroneta va fer que el rei alçara els ulls, i ell, que era rei, sí que se'n va adonar del que passava.

- Atureu-vos -va dir als seus servents-. No desapareu la tenda. Aquesta oroneta hi ha fet niu a la nostra fe i fins que no se n'haurà anada amb els seus fills la nostra tenda restarà alçada.

L'oroneta, que va entendre el que passava, voleià el cap del rei com agraint-li-ho i va

retornar al niu on els petits badaven, però tota la seua vida se'n va recordar. I quan ho contava als seus fills, néts i besnéts quedava una miqueta somniosa, com si veiera la imatge del cavaller més gentil, alt i ben plantat.

I quan el rei fou molt vell, va voler que aquest fet fora escrit en la seua Crònica, perquè tothom ho sabera.

Text d'A. Garriga reproduït del llibre Veles i vents

- Després, en grup, prepareu un mural amb dibuixos i fragments del text perquè els companys de l'escola puguen conèixer la historieta amb què el rei pretengué demostrar que tenia bon compte de tots els qui demanaven la seua protecció.

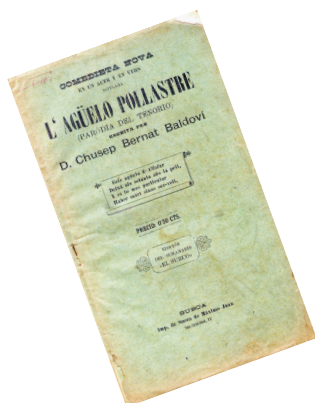
3.3- Ai, amor!

3.3.1-La cobla de les contradiccions

En el següent fragment del poema XLV, Ausiàs March ha explicat com l'amor és un conjunt de sentiments que poden ser contradictoris, per això ha utilitzat una figura retòrica, l'antítesi, que consisteix en la utilització de paraules que signifiquen el contrari per a definir-lo.

- Si col·loques bé les paraules antitètiques, podràs llegir la cobla que va escriure este gran poeta medieval: pau, alegre, tenebres, amagat, recta.

Foc _____, alimentat dins de les venes

fent gran fum per via _____ i torta;
ira dins _____, i turment molt _____,
llum clara i bella, que porta amb si _____;
aquest contrast los fins amadors senten.
Durant un temps Amor dins seu col·loca,
I tots aquells que no ho creguen possible,
només nàixer natura pren vergonya.

Ausiàs March

3.3.2- Una aventura perillosa?

Per amor es fan coses poc sensates i, per això, Joanot Martorell va fer que el personatge principal de la novel·la Tirant lo Blanc passara per situacions un tant complicades en la batalla i en l'amor. A partir de la tercera part de la seua novel·la, Tirant a Constantinoble, coneix Carmesina i s'enamora d'ella. La que us descrivim és una de les moltes escenes amoroses en què Tirant actua com a home enamorat i s'allunya un poc de l'ideal cavalleresc de l'amor cortés que havia predominat fins aleshores. Les vinyetes del còmic estan desordenades.

- Llig el text i ordena-les bé; després completa els globus amb els diàlegs que pogueren tenir els personatges.

Quan ja era de nit, Tirant anà a la cambra de la duquessa; mentrestant l'emperador sopava amb les dames, per això Plaerdemavida aprofità el moment per entrar alegrement en la cambra i

agarrar de la mà a Tirant, que, espasa en mà, lluia gipó de setí carmesí amb mantell abrigat, i se l'emportà. Plaerdemavida el posà dins del retret¹. I, davant del bany que hi havia preparat, tenien una caixa amb un forat perquè poguera transpirar. Després de sopar les dames ballaren amb els cavallers, però en notar l'absència de Tirant alguns deixaren de ballar i l'Emperador es retirà a la seua habitació, moment en què les dames portaren Carmesina dins el seu retret on quedà sola amb les

dames que l'havien d'ajudar. Plaerdemavida, amb l'excusa de traure un drap de lli per al bany, obrí la caixa on estava Tirant i deixà un poc oberta la tapa, posant un poc de roba damunt perquè cap de les altres poguera descobrir Tirant. La Princesa començà a despullar-se lentament, i Plaerdemavida la posà de manera que Tirant poguera veure-la bé. En contemplar la bellesa de Carmesina, Tirant notà les galtes enceses en foc.

(((Cal dibuixar les vinyetes del còmic seguint les indicacions de la graella. Si ho preferiu, tenim una versió del còmic de Tirant, publicat per l'editorial Bruguera, i també una versió il·lustrada, publicada per 3 i 4, del dibuixant Sento, que podem escanejar.)))

3.4.-L'encreuat 2.0

- Si no saps la resposta, busca en la web i completa la graella amb els cognoms dels autors de la Renaixença valenciana que ja coneixes pel quadern de l'alumne.

1. Segon cognom d'un alcalde de Sueca que escrigué els miracles «El mocador» i «La Fealdat i l'Hermosura» per representar-los a València durant la festa de Sant Vicent Ferrer.

2. Segon cognom del Sr. Blasco, novel·lista valencià que viatjà a Hollywood i escrigué obres com “Cañas y barro”.

3. Al revés, autor teatral, de nom Eduard, que dóna nom al Centre teatral per a escolars més important de València ciutat.

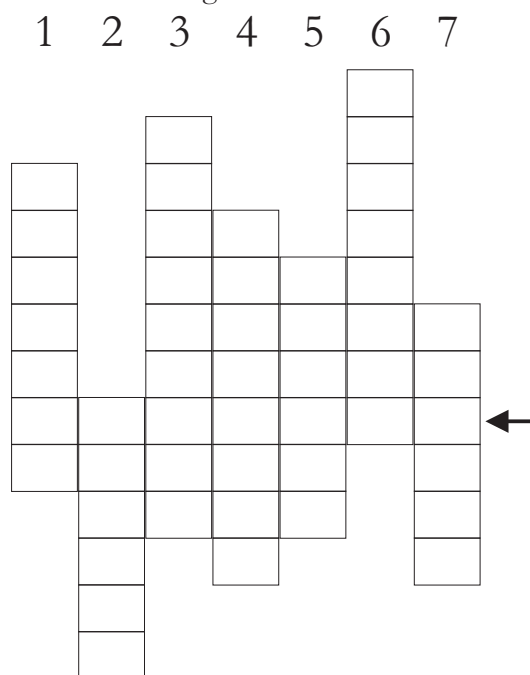
4. Poeta de la Renaixença valenciana que escrigué molts versos sobre el paisatge i “l'alegre barraqueta valenciana”.

5. Primer cognom de l'autor dels sainets “L'agüelo pollastre” i “El Virgo de Vicenteta i l'alcalde de Favara”. És el mateix que apareix en 1.

6. De nom Constantí, fundador de “Lo Rat Penat” i del diari Las provincias, representà els

defensors del valencià popular i als “poetes d'espardenya”.

7. De nom Vicent Wenceslau, representà els “poetes de guant” de la Renaixença valenciana, defensors d'una llengua culta i arcaïtzant.

- Nom ocult en una de les línies horitzontals:

3.5- La volta al món d'un gran novel·lista

Blasco Ibáñez va ser un gran viatger com constaten les seues cròniques sobre París, Argentina, Xile o Estats Units. A més a més, en l'obra *La vuelta al mundo de un novelista* ens deixà

constància de la visita a d'altres països.

- Busca informació a la web, per exemple en la wikipèdia: <http://xurl.es/f88ea>, i pinta els països, que va conèixer el novel·lista valencià, en el mapa mundi següent:

3. 6- Les arts de pesca de Carles Salvador

' Pescar a l'encesa' és un art de pesca que es practica de nit valent-se d'una llum per a atraure el peix i portar-lo cap a la platja, on es captura per mitjà d'una aixàvega. Carles Salvador utilitza eixa locució verbal per titular el seu poema, publicat el 1948 en el seu poemari *Veles i gavines*.

- Amb l'ajuda de la rima, llegeix i completa cada vers del poema amb una de les següents paraules: parella, amor, estrelles, dur, quitrà, va, lluna.

- Després, digues de què creus que tracta el

poema i per què somriu el pescador al final del sonet.

A L'ENCESA

Dins l'obscura mar hi ha _____
més baixes que el cel obscur.
Des de lluny no es veuen veles
I el blau de la mar és _____.

Sols hi ha una remor somorta,
de l'onatge que ve i _____,
salobre humitat i forta
olor d'algues i _____.

3.7- “Carlets” vaixell de joguina

Ordena les estrofes del poema que Carles Salvador dedica al seu fill Carlets, publicat el 1948 en el seu poemari Veles i gavines.

el núvol gris fet de glassa
i l'home bru del timó
que fuma i té molta traça
per cantar tota cançó.

Damunt de la llibreria
tinc un petit bergantí
que, ni de nit, ni de dia
-pobra nau- no fa camí

Vaixell petit, de joguina,
entre llibres presoner!
Et manca un vol de gavina
i el càntic d'un mariner
per, navegant de bolina,
eixir a alta mar lleuger.

Damunt de la llibreria
tinc un petit bergantí;
quan el mire cada dia
veig que ell, si pogués,
faria

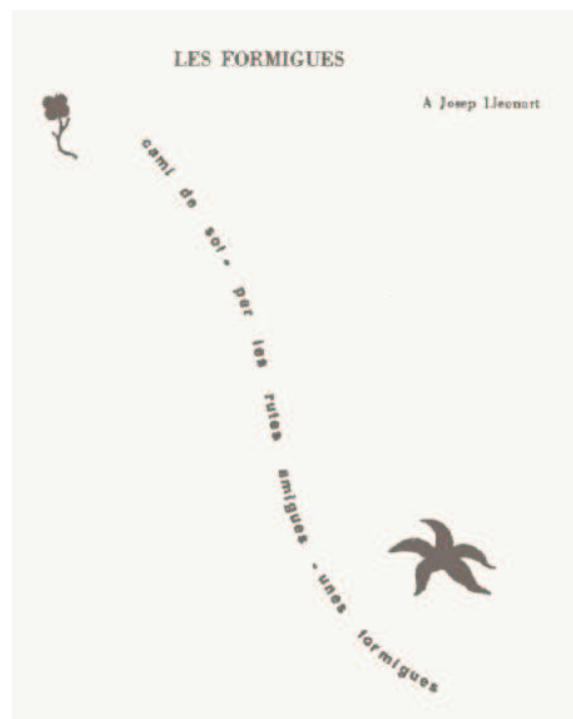
Aquest vaixell em recorda
l'amplària de la mar,
el vent que entre corda i
corda xiula horitzons en
passar,

Ara que ja l'has ordenat, digues de què parla el poema.

3.8- Un cal·ligrama i un poema

Un cal·ligrama és un poema visual. Fixa't en el que va escriure Joan Salvat-Papasseit dedicat a les formigues i inventa-te'n algun amb els versos del següent poema d'Enric Soler i Godes.

*La lluna quieta en el cel
és un rodolí de llanda.
Li cau el moc gota a gota
pobra lluna refredada!*

3.9- Escrivim una rondalla a la manera del mestre

Enric Valor va escriure moltes rondalles a partir de les històries que li contaren persones dels pobles que visitava.

- Anem a inventar-nos una nova rondalla. La titularem “La serpota de l'Albufera” i per a escriure-la caldrà anar a pams.

* Els personatges

Quins personatges creus que protagonitzarien el relat de la rondalla? Anota'ls i digues què fa cadascú.

* L'argument

Inventa't de què va aquesta rondalla. Fes una breu sinopsi de la història que, més tard, podràs ampliar amb més detalls.

* La trama

La trama és l'estructura del relat, l'organització temporal de la història. Pensa com vols contar la teua rondalla:

A) Linealment, els fets segueixen una

estructuració cronològica, tal com hagueren passat en el temps.

B) Recordant fets del passat de tant en tant que ens obliguen a trencar el fil temporal del relat.

* La rondalla

Ara que ja te'ns tots els detalls, escriu la història. I si vols que et quede més real, recorda que és important incloure algunes expressions populars en la parla dels personatges i algun detall d'oralització. Recordeu que les rondalles formen part de la tradició oral de la literatura.

3.10- Quatre grups, quatre rondalles a escena

Esta activitat pot fer-se igualment per grups. La classe formarà almenys quatre grups que seguiran les indicacions proposades. D'esta manera tindrem quatre històries que, a més, podran ser representades davant la resta dels grups.

En cada grup es repartiran els papers dels personatges creats i tants narradors com alumnes sense personatge. Així tots participaran a la seua rondalla.

3.11- La imatge dels nostres escriptors

Endevina, endevinalla: Saps de quin autor és la cara?

CARICATURES				
AUTORS	Vicent Andrés Estellés	Teodor Llorente	Enric Valor	Joan Fuster
ENDIVINALLES	Assagista amb un nas prominent, molt llest i intel·ligent.	Aquest poeta barbut mai duu ulleres ni vellut.	Grassonet de cara, un gran poeta dibuixat de forma rara.	Narrador i gramàtic que sempre duu barret i llueix un fi bigotet.

3.12- L'escriptor ocult

Saps quin dels autors anteriors està ocult en la imatge? Si no ho tens clar, fotocopia, retalla i ordena el trencaclosques i en llegiràs el seu nom.

3.13- L'autor i l'obra

Enllaça amb una fletxa el nom de les obres amb l'autor corresponent.

Nosaltres, els valencians
El llibre de meravelles
Escrit per al silenci
Les homilies d'Organyà
Combustible per a falles
Tractat de les maduixes
Diccionari per a ociosos
Les pedres de l'àmfora

Joan Fuster

Vicent Andrés Estellés

3.14- Uns títols molt repetits

- Sigues un bon viatger 2.0 i navega per la web per resoldre el següent problema: Entre els títols de l'obra de Vicent Andrés Estellés n'hi ha dos que ens recorden dos llibres dels orígens de la nostra literatura; un és un llibre escrit per Ramon Llull; l'altre és el primer llibre que es conserva dels escrits en la nostra llengua.

- Saps quins títols són i de què tracten?

Et donem 2 pistes per a cada llibre:

1 A. En el tercer paràgraf de l'entrada "Ramon Llull" de la Viquipèdia;
<http://xurl.es/xviu9> trobaràs la teua primera pista. Recorda que es tracta d'un llibre que publicà Vicent Andrés Estellés el 1971;
<http://xurl.es/l3g0o>.

1 B. Si encara no ho tens clar, busca en Google l'altre títol amb què és coneguda aquesta obra de Ramon Llull: Fèlix.

2 A. Es tracta d'un dels títols de l'Obra completa de Vicent Andrés Estellés;
<http://xurl.es/wr5xz>, publicat després de 1980.

2 B. Si busques al Google la frase següent trobaràs el que et falta per assegurar el segon títol que busquem de l'obra de Vicent Andrés Estellés: "Al segle XI es van començar a introduir en els textos escrits les llengües romàniques diferenciades del llatí, la llengua culta europea i també l'eclesiàstica".

IV- Per anar més lluny

4.1- L'auca de “La serpota de l'Albufera”

- Si heu inventat una rondalla, heu creat els personatges i heu representat l'escena (activitat 3.9), el remat seria dibuixar un auca que continga la història.

- Si ho preferiu, cadascú pot dibuixar l'auca d'una rondalla d'Enric Valor.

- Després, prepareu una exposició que ben bé podria romandre als passadissos del vostre col·legi o a la vostra classe.

4.2- El carrer dels escriptors

- Alguns escriptors ens parlen dels carrers on vivien, dels carrers per on passaven, de les passejades per la ciutat... Vicent Andrés Estellés en el seu poema “Cos mortal” fa un recorregut per la València de postguerra i ens deixa constància de la toponímia del seu paisatge. Llig el poema i busca els carrers en el mapa que trobaràs en la web <http://xurl.es/04vis>.

Cos Mortal

Trinquet del Cavallers, La Nau, Bailén, Comèdies,
Barques, Trànsits, En Llop, Mar, Pasqual i Genís,
Sant Vicent, Quart de fora, Moro Zeit, el Mercat,
Mercé, Lope de Vega, Colom, Campanars,
Palau, Almirall, Xàtiva, Cabillers, Avellanes,
Pouet de Sant Vicent, Cavallers, Sant Miquel,
Roters, Sant Nicolau, Samaniego, Serrans,
Rellotge Vell, Sant Jaume, Juristes, Llibertat,
Soledat, Ballesters, Bonaire, Quart de dins,
Blanqueries, Llanterna, l'Albereda, Correus,
Nules, Monteolivet, Gil i Morte, Espartero,
Miracle, Cordellats, Misser Mascó, Minyana,
el Portal de Valldigna, Porxets, Soguers, Navellos,
Querol, Reina Cristina, Mayans i Ciscar, Temple,
Ponts de la Trinitat, del Real, de la Mar,

d'Aragó, dels Serrans, de Sant Josep, de l'Àngel i l'Avenida del Doncel Luis Felipe Garcia Sanchiz.

T'has fixat que la major part dels carrers tenen noms en valencià i que estan situats en la part antiga? Quina explicació li trobes al darrer vers en què esmenta l'únic carrer en castellà?

- També és molt freqüent que els escriptors donen nom a carrers de les nostres ciutats. Investiga a través d'internet quins escriptors ixen en l'obra i tenen un carrer en la seua localitat natal.

En quines altres localitats tenen també carrers dedicats?

Quin escriptor és el que té més carrers?

Quins carrers de la teua localitat estan dedicats a escriptors (encara que no isquen en l'obra)?

- Feu un itinerari amb la guia de carrers dels escriptors, prepareu una excursió i detingueu-vos en cada carrer; l'alumne designat parlarà de l'escriptor al que està dedicat.

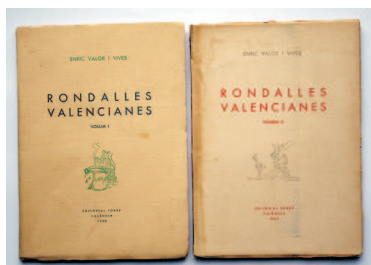
4.3- El poema i la màquina teatral.

Us proposem una activitat ben divertida i emocionant. Es tracta de desafiar la vostra concentració, la creativitat i el treball d'equip. Anem a fer de la recitació d'un poema, un treball d'equip que formarà una simpàtica i original màquina capaç de traure diferents sorolls i fins i tot els versos d'un poema.

- Primer de tot, trieu un poema de Vicent Andrés Estellés. El de l'exercici anterior o "Els amants".

ELS AMANTS

*No hi havia a València dos amants com nosaltres.
Feroçment ens amàvem del matí a la nit.
Tot ho recorde mentre vas estenent la roba.
Han passat anys, molts anys;
han passat moltes coses.
De sobte encara em pren aquell vent o l'amor
i rodolem per terra entre abraços i besos.
No comprenem l'amor com un costum amable,
com un costum pacífic de compliment i teles
(i que ens perdone el cast senyor López-Picó).
Es desperta, de sobte, com un vell huracà,
i ens tomba en terra els dos, ens ajuda, ens empeny.
Jo desitjava, a voltes, un amor educat
i en marxa el tocadiscos, negligentment besant-te,
ara un muscle i després el peçó d'una orella.*

*El nostre amor es un amor brusc i salvatge
i tenim l'enyorança amarga de la terra,
d'anar a rebolcons entre besos i arraps.
Què volem que hi faça! Elemental, ja ho sé.
Ignorem el Petrarca i ignorem moltes coses.
Les Estances de Riba i les Rimas de Bécquer.
Després, tombats en terra de qualsevol manera,
comprenem que som bàrbars, i que això no deu ser,
que no estem en l'edat, i tot això i allò.*

*No hi havia a València dos amants com nosaltres,
car d'amants com nosaltres en son parits molt pocs.*

Llegiu-lo en veu alta entre tots, cadascú un vers que deurà memoritzar així com el vers del company que ha llegir abans.

- Tot seguidament, construirem una màquina humana.

· Improvisadament, un alumne eixirà i començarà a fer un moviment rítmic amb un so.

· Després s'afegirà un altre amb un moviment i un soroll diferent.

· Així s'hi afegiran tots els alumnes incorporant nous moviments i sons. Quan ja estan tots, tindrem una màquina plena de sons.

- A un senyal del professor es detindran totalment i començarà la recitació. L'alumne que inicia el poema dirà el primer vers, el següent, en escoltar-lo dirà el seu i així fins a completar el poema.

Una vegada acabat, la màquina humana es posarà de nou en marxa i es desfarà en l'ordre invers a com ha estat construïda.

V- Solucions

DEL FULL DE L'ALUMNE

-Les set diferències

El retrat és de Vicente Blasco Ibáñez.

-Un missatge en la sopa

Missatge: Són els autors més representatius de la Renaixença.

-El viatge

EEUU Nova York i Hollywood

-Les rondalles de Valor

Seguint l'ordre de lectura: "El castell d'entorn i no retorn", "Esclafamuntanyes", "El dimoni fumador" i "La mestra i el manyà".

DEL QUADERN DEL PROFESSORAT

3.1- L'eix cronològic

Jaume I – Llibre dels fets; Ramon Llull – Llibre de meravelles; Francesc Eiximenis – Lo crestià; Bernat Metge – Lo somni; Vicent Ferrer – Sermons; Ausiàs March – Cants d'amor; Joanot Martorell – Tirant lo Blanc; Isabel de Villena – Vita Christi; Joan Timoneda – Castell d'Emaus; Bernat i Baldoví – El virgo de Vicenteta; Eduard

Escalante – Bufar en caldo gelat; Teodor Llorente – Llibret de versos; Constantí Llombart – Abelles i abellerols: 101 epigrames; Vicente Blasco Ibáñez – La barraca; Carles Salvador – Barbaflorida professor; Enric Soler i Godes - Bestioles; Enric Valor – Rondalles valencianes; Joan Fuster – Nosaltres els valencians; Vicent Andrés Estellés – Llibre de meravelles.

3.3.1- La cobla de les contradiccions

Amagat, recta, pau, alegre, tenebres

3.3.2- Una aventura perillosa?

8-2-1-9-4-7-5-3-10-6

3.4- L'encreuat 2.0

1. Baldoví 2. Ibáñez 3. Escalante 4. Llorente 5. Bernat 6. Llombart 7. Querol. El nom ocult: Vicente

-3.6- Les arts de pesca de Carles Salvador.

A) estrelles, dur, va, quitrà, lluna, amor, parella

B) El poema descriu les sensacions d'una nit de 'pesca a l'encesa', el cel carregat d'estrelles, la mar fosca amb el seu onatge característic i el moviment de les barques per emportar-se el peix a la mateixa vora de la mar on, entre dos barques, el tanquen i l'arpleguen. El pescador somriu perquè ha pescat; és a dir, perquè han fet bé la faena amb l'aixàvega, que, perquè no s'escape el peix, es tanca igual que les parpelles a l'ull.

3.7- "Carlets" vaixell de joguina

- 1 . Damunt de la llibreria 2. Aquest vaixell em recorda 3. el núvol gris fet de glassa 4. Vaixell petit, de joguina, 5. Damunt de la llibreria / tinc un petit bergantí; / quan el mire cada dia

- El poema parla d'un vaixell de paper, un joguet de xiquet abandonat "nit i dia", possiblement pel seu fill. El vaixell descansa a la llibreria, entre els llibres i, per això, Carles Salvador pensa que li agradaria exercir de vaixell, recórrer l' ampla mar i mostrar-se lliure com les gavines que volen o els mariners que es mostren contents amb el seu cant.

-3.11- La imatge dels nostres escriptors

Teodor Llorente, Enric Valor, Joan Fuster i Vicent Andrés Estellés.

3.12.- L'escriptor ocult.

Enric Valor

Imatge; <http://xurl.es/g0ezi>

3.13- L'autor i l'obra

Joan Fuster: Nosaltres, els valencians, Escrit per al silenci, Combustible per a falles, Diccionari per a ociosos.

Vicent Andrés Estellés: El llibre de meravelles, Les homilies d'Organyà, Tractat de les maduixes, Les pedres de l'àmfora.

3.14- -Uns títols molt repetits

1. El llibre de meravelles, també anomenat Fèlix, va ser escrit per Ramon Llull en el segle XIII. El llibre és com una enciclopèdia religiosa de l'època. <http://xurl.es/9xwl1>
<http://xurl.es/p9lum>

2. Les homilies d'Organyà, sermons escrits a finals del segle XII, destinats a la predicació de l'evangeli, que van ser trobats a la rectoria d'Organyà. Són els documents literaris més antics de la nostra llengua;
<http://xurl.es/v0rsl>
<http://xurl.es/0ssf2>

la dependent

*sant pancraç, 34 - 03803 alcoi
tel. 965 54 08 20 fax. 965 54 00 27
www.ladependent.com
info@ladependent.com
facebook: <http://xurl.es/hiziy>*

EL ABANICO
GRUP DE DIDÀCTICA DE TEATRE

VÍCTOR LATORRE
FRANCESC LÓPEZ
MARIO MANEZ
PILAR MARTÍNEZ